

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวศูนย์สมุนไพรดอยสสิต ตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

TOURISM POTENTIAL DEVELOPMENT FOR DOI-SA-THIT HERBAL LEARNING CENTER AT KLONGPLAB, SURATTHANI PROVINCE.

อุไร บุตรทองดี

สังกัดวิทยาลัยนานาชาติการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Urai Buttongdee

International School of Tourism, Suratthani Rajabhat University

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวศูนย์สมุนไพรดอยสสิต ตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบริบทการจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อประเมินศักยภาพของชุมชนในด้านการท่องเที่ยว และเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ในชุมชนคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่ศึกษาจากข้อมูลเอกสารบริบทของพื้นที่วิจัย และการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ สันทนา แจกแบบสอบถามนักท่องเที่ยวและผู้อาศัยอยู่ในชุมชน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า จากการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของศูนย์สมุนไพรดอยสสิตโดยใช้วิธีการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) พบว่าพื้นที่มีความพร้อมในด้านการจัดการพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน เนื่องจากพื้นที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว และความพร้อมในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับดีมาก ประกอบกับมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานในการให้บริการกับนักท่องเที่ยวอย่างครบครัน สิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมาก คือ การบริการของชุมชน ราคา และกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น ในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการท่องเที่ยว มาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่วนด้านที่ควรมีการปรับปรุงเพิ่มเติม คือ ด้านการส่งเสริมการตลาดและการโฆษณาประชาสัมพันธ์พื้นที่ให้เป็นที่รู้จักให้มากขึ้น งานวิจัยชิ้นนี้สามารถสรุปแนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้กับชุมชนคลองปราบได้ โดยการนำแนวทางการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยวของแต่ละจุดท่องเที่ยว โดยมีการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวของแต่ละจุดท่องเที่ยวและเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว และสามารถนำแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนคลองปราบไปใช้กับพื้นที่อื่น เพื่อเป็นแบบอย่างในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : ศักยภาพการท่องเที่ยว ศูนย์เรียนรู้สมุนไพร

ABSTRACT

This research is to study the potential of the community in the basic data for estimate about the latency of tourist attractions and to determine the directions for development and to decide the model for development of this research area, conducted by qualitative and quantitation research through gathering data from tourists, government officers and the people who live in this area by using the questionnaire and interview.

The result of the study by the participatory action research (PAR) is that the research area is ready for tourist community management due to the tourism potential resources the participation of the community in a very high level and all facilities for travelers. Community services prices and events held in the attraction are of high satisfaction because the visitors can take the knowledge everyday life. The aspect that should be further improved is marketing and public relation promotion area is known to be this research can provide guidelines to develop the tourist attraction to reach sustainable tourism for the community by adopting sustainable tourism development resources and sufficiency economy philosophy in the events of the attractions for tourists. The tour route linking of tourism should be made to create satisfaction to tourists. Moreover, this way to develop the tourism potential of a sustainable community can be applied to other areas of tourism.

Keyword : Tourism potential, learning centers herbs

บทนำ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นมรดกที่ทรงคุณค่าของประเทศเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติและทางวัฒนธรรม การแบ่งประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวมีหลายลักษณะขึ้นกับเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งและการนำทรัพยากรไปใช้ประโยชน์ กุลวรา สุวรรณพิมล ได้กล่าวไว้ว่า (2542 : 127-129) สามารถแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท ประเภทแรกคือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เช่น ทิวทัศน์ (Scenery) สัตว์ป่าและพรรณไม้ (Wildlife and Flora) สภาพภูมิอากาศ (Climate) ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ (Natural Phenomenon) ประเภทที่สองคือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และประเภทสุดท้ายเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เป็นต้น

พื้นที่ชุมชนคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรประเภทธรรมชาติ มีทิวทัศน์ สัตว์ป่า พรรณไม้ และสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมแก่การจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวและพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อสร้างรายได้และเป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การพัฒนาศักยภาพ การท่องเที่ยวให้กับแหล่งใดนั้น สิ่งสำคัญในการพัฒนา คือต้องคำนึงถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสร้างประโยชน์ให้กับพื้นที่ชุมชนมากที่สุด งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัย ที่เน้นการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวศูนย์เรียนรู้สมุนไพรดอยสลิด และ

การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ และการมีส่วนร่วมบนพื้นฐานความเชื่อว่าคุณความร่วมมือเป็นแรงผลักดันเสริมให้ชุมชนตำบลคลองปราบสามารถพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ซึ่งอยู่บนรากฐานทุนของสังคมที่มีอยู่ เพื่อให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ มีความเชื่อมั่นสามารถเรียนรู้การดำรงชีวิตบนฐานการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงที่ชุมชนมีความสามารถ ในการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตอย่างรู้เท่าทัน โดยยึดหลักคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคุณภาพคนและความเข้มแข็งของชุมชนตำบลคลองปราบ ชุมชนจึงมีความสำคัญในการทำความเข้าใจกระบวนการก่อรูปของระบบเศรษฐกิจสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ชุมชนจึงเป็นจุดหลัก ในการพัฒนาและเป็นการแก้ปัญหาที่ระดับพื้นฐานที่สุดของสังคมตามหลักแนวคิดของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สามารถสรุปได้ว่า การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือการนำทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งทางด้านผลประโยชน์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ โดยที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดึงดูดใจไว้ได้ไม่เสื่อมคลาย และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอโดยไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม และมีลักษณะสำคัญ 6 ประการ ที่ประกอบขึ้นเป็นแนวคิดของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตาม

ที่คณะกรรมการการอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว
สภานิติบัญญัติแห่งชาติและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ได้กล่าวไว้ ดังต่อไปนี้

1. การจัดการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นและระดับ
ภูมิภาค
2. การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น
3. ขอบเขตการพัฒนาการท่องเที่ยว
4. การใช้วัสดุและผลผลิตจากท้องถิ่น
5. การกระจายรายได้
6. การจ้างงาน

จากแนวคิดของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
นั้น สามารถนำแนวคิดดังกล่าวมาพัฒนาพื้นที่ชุมชน
คลองปราบให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้โดยการนำหลัก
แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
และเกิดประโยชน์กับพื้นที่มากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทการจัดการและการมีส่วนร่วม
ของชุมชนเพื่อประเมินศักยภาพของชุมชนในด้านการ
ท่องเที่ยวของชุมชนคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร
จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพการ
ท่องเที่ยวของชุมชนคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยด้านพื้นที่ในการดำเนินการวิจัย
และพัฒนาในพื้นที่ของชุมชนคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร
จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการศึกษาบริบทและการมีส่วนร่วม
และแนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยว
ของชุมชนคลองปราบ

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาและการพัฒนา (Research
and Development) โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
แบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR)
ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมทั้งในระดับผู้วิจัยและชุมชน โดยมี
การผสมผสานแนวคิดการจัดการชุมชน และการเรียนรู้ปัญหา

ของชุมชนเข้าด้วยกัน โดย ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2552:5-6) ได้
กล่าวถึงกิจกรรมการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มี 2 ส่วน
กิจกรรมการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมหรือ PAR ของ
ผู้ประสานงานหรือผู้วิจัย กิจกรรมการวิจัยปฏิบัติการแบบมี
ส่วนร่วมของชุมชนโดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ ระยะเวลา
คือ ระยะเวลาก่อนทำวิจัย (Pre-Research Phase) โดยเริ่ม
ต้นด้วยการคัดเลือกชุมชนและการเข้าถึงชุมชน ที่ต้องการ
แก้ปัญหา และปัญหานั้นกระทบในสังคม ส่วนใหญ่ ระยะเวลา
ที่สอง คือ ระยะเวลาของการทำวิจัย (Research Phase) ดำเนิน
การวิจัยด้วยการจัดเวทีวิเคราะห์ปัญหาพร้อมกับชุมชนผู้อยู่กับ
ปัญหา แล้วสร้างความเข้าใจการเข้าใจด้วยการจัดเวทีเรียนรู้
การวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ปัญหา
และการกำหนดแนวทางการดำเนินการ โดยมีหลักการจัดการ
ดังต่อไปนี้ ประการแรก คือ การสร้างความสัมพันธ์ แบบ
หุ้นส่วนระหว่างนักวิจัยกับชุมชนเพื่อสร้างความร่วมมือกับชุมชน
แบบหุ้นส่วนเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเหตุผลในการร่วมมือ
ร่วมใจกัน ประการที่สอง คือ การวิเคราะห์ปัญหาแบบมี
ส่วนร่วม PRA (Participatory Rural Appraisal) เป็นกระบวนการ
การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทำให้มีความชัดเจนถึงประโยชน์
ที่เกิดขึ้นเพื่อให้มีใจอยากแก้ปัญหาร่วมกัน ประการที่สาม คือ
การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PPA (Participatory
Planning for Action) โดยรวมกลุ่มกันอย่างไม่เป็นทางการ
วิเคราะห์ทางแก้ไขเชิงรูปธรรม และแนวทางแก้ไขสู่การ
ปฏิบัติ ประการที่สี่ คือ การปฏิบัติและถอดประสบการณ์
แบบมีส่วนร่วม PAE (Participatory Action Evaluation)

- การเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่วนในด้านของการเก็บข้อมูล นักวิจัยมีการเก็บ
ข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับข้อมูลบริบทชุมชน ประกอบกับ
การสังเกต (Observation) ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม
(Participant Observation) และแบบไม่มีส่วนร่วม (Non
Participant Observation) ประกอบกับการเก็บข้อมูลจาก
การสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อมาสรุปเพื่อทำการ
วิจัย และประการสำคัญ คือ การจัดเวทีชุมชน เพื่อประมวล
ข้อมูลและการพัฒนาการเรียนรู้การมีส่วนร่วมของชุมชน

- การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะนำแนวคิดทฤษฎีและการ
สร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์ โดยจะมีการจัด
ข้อมูลเป็นหมวดหมู่ และจำแนกระดับ คือ ระดับเหตุการณ์

หรือวิเคราะห์เหตุการณ์ และมีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยสุภางค์ จันทวานิช (2552 : 32) ได้กล่าวถึงหลังจากของการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าว่า ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความและเรียบเรียง ตรวจสอบร่วมกันกับหลักฐานข้อมูลประเภทอื่น เช่น ข้อมูลชุมชนหรือจารีตบอกเล่าจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนา เพื่อนำไปสู่กระบวนการตรวจสอบผลการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และจำแนกข้อมูลในระดับจุลภาค และมหภาค ซึ่งต้องจำแนกชนิดของเหตุการณ์โดยไม่ใช้ทฤษฎี แต่ใช้ความเหมาะสมของข้อมูลโดยนำมาเปรียบเทียบข้อมูล โดยการหาความเหมือนและความต่างของด้านคุณสมบัติ ของข้อมูลตั้งแต่สองชุดขึ้นไปอย่างเป็นระบบ และนำมาวิเคราะห์ ส่วนประกอบซึ่งเป็นการหาองค์ประกอบของความหมาย ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องข้อมูลอย่างเป็นระบบแล้วนำคุณสมบัติ นั้นมาเปรียบเทียบ และนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาสรุปเป็น อุบายเพื่อเป็นการอธิบายข้อมูลให้เข้าใจได้อย่างชัดเจนและ เข้าใจได้มากขึ้น

ผลการวิจัย

จากการศึกษาบริบทการจัดการและการมีส่วนร่วม ของชุมชนคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร ตามวัตถุประสงค์ สรุปได้ว่า เป็นสถานที่ที่มีการรวมกลุ่มของวิสาหกิจชุมชน ที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต ตั้งอยู่ที่หมู่ 5 ศิริราษฎร์ ตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัด สุราษฎร์ธานี โดยมีหัวหน้าชุมชนที่มีความคิดในเรื่องการ อนุรักษ์ป่าและสมุนไพร และการดำรงชีวิตโดยยึดหลักตาม พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการทำสวนเกษตรแบบ สวนผสม โดยมีการปลูกถั่วลิสงเป็นพืชหลัก พร้อมๆ กับการ ปลูกสมุนไพรควบคู่กันไปด้วย นอกจากนี้ยังมีต้นชบา เพื่อช่วย บังแสงแดดให้กับสมุนไพรและยังทำหน้าที่ยึดหน้าดินคล้ายกับ หญ้าแฝก ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 เริ่มมีการรวมกลุ่มตั้งชื่อเป็น กลุ่มสมุนไพรไทย อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และต่อมา ได้จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย แบบเกษตรยั่งยืน มีสมาชิกประมาณ 30 คน โดยตั้งเป็นศูนย์ เรียนรู้สมุนไพรดอยสลิด มีเนื้อที่ 35 ไร่ ภายในสวนสมุนไพร ประกอบไปด้วย พืชเศรษฐกิจ และสมุนไพรโดยรวมจำนวน กว่า 200 ชนิด และในพื้นที่มีการสร้างที่สำหรับบริการ อบรมสมุนไพรให้กับนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการดังกล่าว

ซึ่งนอกจากได้ความรู้จากการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาระบบแล้ว นั้นยังสามารถทำกิจกรรมในพื้นที่การท่องเที่ยวอีกหลาย อย่าง เช่น การเดินทางศึกษาระบบชาติ ซึ่งในพื้นที่มีพืชพันธุ์ ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสมุนไพรนานาชนิด และพืชสวนอีกหลากหลาย สำหรับนักท่องเที่ยว ที่สนใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และสิ่งแวดล้อม ทั้งยังได้รับความรู้ในด้านสมุนไพรไทยที่เป็น ประโยชน์ต่อสุขภาพแล้ว สวนสมุนไพรแห่งนี้ยังเป็นสถานที่ ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งที่จะทำให้ผู้มาเยือนได้รับ ทั้งความสุข ทั้งร่างกายและจิตใจกลับไป งานวิจัยนี้มีการดำเนินการวิจัย เชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ และการมีส่วนร่วม บนพื้นฐานความเชื่อว่าการร่วมมือเป็นแรงผลักดันเสริมให้ ชุมชนคลองปราบ สามารถพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อ สร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของ ชุมชนด้านการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแล้ว นั้น พื้นที่ชุมชนคลองปราบแห่งนี้ยังสามารถเปิดเป็นแหล่ง ท่องเที่ยว บนรากฐานทุนของสังคมที่มีอยู่ คือ ทรัพยากรการ ท่องเที่ยว เพื่อให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ มีความมั่นใจในตัวเอง สามารถเรียนรู้การดำรงชีวิตบนฐานการเรียนรู้ตลอดชีวิต ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงโดยชุมชน มีความสามารถในการ ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตอย่างรู้เท่าทัน โดยยึดหลักชุมชนเป็น ศูนย์กลางในการพัฒนาคุณภาพและความเข้มแข็งของชุมชน คลองปราบ จึงมีความสำคัญในการทำความเข้าใจกระบวนการ ก่อรูปของระบบเศรษฐกิจสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หมู่บ้านจึงเป็นจุดหลักในการพัฒนาและเป็นการแก้ปัญหาที่ ระดับพื้นฐานที่สุดของสังคม หมู่บ้านมีศักยภาพซ่อนเร้นอยู่ ทั้งศักยภาพด้านทรัพยากร ระบบสังคมและสติปัญญาของ ชาวบ้าน (ฉลองศรี พิมลสมพงศ์, 2554) การพัฒนาหมู่บ้าน จะก่อให้เกิดจิตสำนึกในการพัฒนาด้วยตัวของตัวเองและเป็น พื้นฐานในการฟื้นฟูวัฒนธรรมอันเป็นรากเหง้า ของตนเองให้ มีความมั่นคงเพื่อนำไปสู่การดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ความเป็นสุขของชุมชนเกิดได้ต้อง ส่งเสริมให้ชุมชนได้เรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติให้เกิดความ เข้มแข็งและสามารถดูแลตัวเองได้ ในการส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งความรู้เก่าที่มีอยู่ในชุมชนและการเสริมสร้างความรู้ใหม่ๆ ประกอบเข้าด้วยกัน จึงต้องเน้นการเรียนรู้ควบคู่กันไปกับการ ปฏิบัติและต้องพัฒนาอย่างบูรณาการเพราะทุกสิ่งทุกอย่าง มีความสัมพันธ์กันและมีผลกระทบถึงกันทั้งหมดตามกฎ ของธรรมชาติ จากข้อมูลบริบทชุมชนจะเห็นได้ว่าพื้นที่ที่มีความ

พร้อมในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งสามารถกำหนดแนวทางพัฒนาศักยภาพในการท่องเที่ยวได้และเกิดประโยชน์สูงสุดกับชุมชน

จากผลการประชุมคณะกรรมการการอุตสาหกรรมและท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2550 : 124-125) การกำหนดแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวให้กับชุมชนคลองปราบนั้น ต้องอาศัยหลักการสำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งมีอยู่ 18 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน
  2. ความร่วมมือของกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
  3. การสร้างโอกาสการจ้างงานที่มีคุณภาพ
  4. การกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว
  5. การใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า เกิดประโยชน์สูงสุด
  6. การวางแผนระยะยาว
  7. ความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม
  8. ความสอดคล้องกันระหว่างแผนการท่องเที่ยวและแผนพัฒนาด้านต่างๆ
  9. ความร่วมมือระหว่างผู้กำหนดนโยบายกับผู้ปฏิบัติ
  10. การประสานความร่วมมือระหว่างแหล่งท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ
  11. การประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยว
  12. การสร้างหลักเกณฑ์ประเมินผลกระทบ
  13. การเน้นผลประโยชน์ชุมชน คุณค่าสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม
  14. การพัฒนาคน การศึกษาและหลักสูตรต่างๆ
  15. การเสริมสร้างลักษณะเด่น อัตตลักษณ์ของชุมชนและพื้นที่
  16. การคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากร
  17. การดำรงรักษาทรัพยากรมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม
  18. การทำการตลาดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่วิจัย ควรมีการวางแผนทางการจัดการโครงสร้างพื้นฐาน ที่ชัดเจนเพื่อ

การพัฒนาพื้นที่ชุมชนอย่างยั่งยืนควรได้รับการพัฒนา (นิคมจารุณี, 2544) มี 5 ส่วน ดังต่อไปนี้ ส่วนที่หนึ่ง โครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวประกอบด้วยระบบการขนส่ง เป็นที่ยอมรับว่าความสะดวกที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในด้านของการคมนาคมขนส่งและการเดินทางท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญเป็นลำดับแรกในการพัฒนาการท่องเที่ยว ระบบเส้นทาง การคมนาคมขนส่งทางบกที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าไปยังพื้นที่ชุมชนคลองปราบสามารถเดินทางได้ 2 วิธี คือ นารถส่วนตัวไปยังสถานที่ท่องเที่ยว และโดยสารรถประจำทางเส้นทางสุราษฎร์ฯ-บ้านาสาร จะเห็นได้ว่าการพัฒนาการคมนาคมภายในชุมชนนั้น มีความสำคัญเพราะนักท่องเที่ยวมีความจำเป็นในการเดินทางไปยังจุดแหล่งท่องเที่ยวแต่ละจุดและเพื่อสะดวกในการเดินทางไปทำกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยว ประการที่สอง คือ ระบบการประปา ระบบน้ำในแหล่งท่องเที่ยวมีความสำคัญมากเพราะปริมาณน้ำ ที่ใช้จะต้องมีพอเพียงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและน้ำจะต้องมีความสะอาดมีเพียงพอสำหรับความต้องการของนักท่องเที่ยว เพราะกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความต้องการสูงมาก เช่น ใช้ในห้องอาหาร การเก็บน้ำไว้ใช้ และการใช้โดยตรงของนักท่องเที่ยว พื้นที่ชุมชนคลองปราบเป็นพื้นที่ที่อยู่ในภูมิประเทศที่สูง แต่หน่วยงานของรัฐได้มีการจัดการด้านระบบน้ำประปาให้แก่คนในชุมชนระบบน้ำเป็นอย่างดีจึงไม่ส่งผลกับการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ ประการที่สาม คือ ไฟฟ้าและพลังงาน ในพื้นที่ชุมชนคลองปราบมีการจัดการด้านพลังงานไฟฟ้าเพื่อใช้ในชุมชน ซึ่งมีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอบ้านาสารเป็นผู้ดูแลและอำนวยความสะดวกในการใช้ไฟฟ้า จึงส่งผลให้ไม่เกิดปัญหาในการใช้ไฟฟ้าในพื้นที่และการทำกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปชมชุมชน แต่บางครั้งในการเริ่มพัฒนาโครงการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำเป็นต้องมีการผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยตนเองเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาค่าไฟฟ้าดับ อันเนื่องมาจากการจ่ายไฟฟ้าของสถานีท้องถิ่นมีปัญหาหรือไฟตก ดังนั้น พื้นที่ควรจัดตั้งระบบการผลิตไฟฟ้าฉุกเฉินไว้ด้วย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ประการที่สี่ คือ ระบบกำจัดสิ่งปฏิกูล การที่สถานที่ท่องเที่ยวจะดำรงสภาพดึงดูดความสนใจอยู่ได้นานขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างรวมทั้งความสะอาดของสิ่งแวดล้อม ความสวยงาม และการปราศจากมลภาวะ หากการกำจัดของเสียไม่เหมาะสมเพียงพอนั้นสิ่งแวดล้อม

ก็จะเสื่อมโทรมลงอันเป็นผลมาจากมลภาวะที่เกิดขึ้น และ ผลที่ตามมาคือ จะทำให้นักท่องเที่ยวลดลงและจะส่งผลกับ ชุมชน ระบบการกำจัดของเสียในชุมชนคลองปราบ มีการ กำจัดของเสียโดยการระบายลงใต้ดิน น้ำเสียจะถูกระบาย ออกทางคุระบายน้ำ และซึมลงสู่ชั้นใต้ดิน แต่ก่อนที่จะ ปล่อยน้ำลงสู่พื้นดิน จะมีการบำบัดน้ำเสียก่อนทุกครั้งเพื่อ จะไม่ส่งผลกระทบต่อดิน ส่วนด้านขยะที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการ ด้านการท่องเที่ยว ชุมชนจะมีการจัดเก็บ และจัดแยกขยะ แต่ละประเภท

แนวทางในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของ ชุมชนส่วนที่สอง คือ สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ในการศึกษาบริบทของแหล่งท่องเที่ยว มีความจำเป็นที่จะ ต้องรู้ถึงศักยภาพการใช้ทรัพยากรและขีดความสามารถ ด้านการรองรับ และประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกที่ จำเป็นต้องมีและได้มาตรฐานที่เหมาะสมด้วย โดยทั่วไปสิ่ง อำนวยความสะดวกและการบริการในแหล่งท่องเที่ยวสิ่ง อำนวยความสะดวกและการบริการของชุมชนคลองปราบ เช่น ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ชุมชนได้จัดที่พักให้กับ นักท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณจุดท่องเที่ยว 5 เป็นพื้นที่ของศูนย์เรียน รู้สมุนไพรดอยสลิด ซึ่งเหมาะกับการจัดเป็นที่พักให้กับ นักท่องเที่ยวเพราะมีสภาพภูมิประเทศ และภูมิอากาศที่เหมาะสม กับการพักผ่อน ส่วนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้าน ร้านอาหาร ชุมชน มีพื้นที่ในการให้บริการอาหารให้กับ นักท่องเที่ยวบริเวณลานอเนกประสงค์ที่อยู่ในพื้นที่ที่ตั้งที่ทำการ ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งบริเวณดังกล่าวเป็นลานอเนกประสงค์ที่เหมาะสม กับการจัดพื้นที่ให้เป็นลานเพื่อจัดกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยว และคนในชุมชน ส่วนในด้านร้านค้าของที่ระลึก ชุมชนได้ จัดพื้นที่ให้กับคนในชุมชนนำสินค้าที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อขายให้ กับนักท่องเที่ยว ส่วนด้านอื่น เช่น การบริการด้านสุขภาพ การ บริการด้านการเงิน และการจัดพื้นที่ให้ข้อมูลด้านการ ท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวนั้น ชุมชนได้จัดเอกสารแผ่นพับให้ กับนักท่องเที่ยวในข้อมูลบริบทของชุมชน ตลอดจนข้อมูลที่ เป็นองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นในการทำกิจกรรมในพื้นที่ท่องเที่ยว และสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้กับชีวิตประจำวันได้

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวของชุมชน ส่วนที่ สาม คือ แหล่งท่องเที่ยว คือ ชุมชนคลองปราบเป็นพื้นที่ที่มี ความสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวประกอบด้วย ความน่าสนใจในกิจกรรมที่เตรียมไว้ให้กับนักท่องเที่ยว

เพราะกิจกรรมเป็นปัจจัยสำคัญ ในการกระตุ้นความสนใจ และการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว และสิ่งที่สำคัญในการ สร้างแรงจูงใจให้กับนักท่องเที่ยว คือ ความมีอัธยาศัยดีของ คนในชุมชนเพราะสิ่งดังกล่าวจะเป็นการสร้างประทับใจ แก่นักท่องเที่ยว

สรุปผลการวิจัย

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวของชุมชน ส่วนที่ สี่ คือ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน การท่องเที่ยว สามารถเป็นส่วนหนึ่งของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หลักการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของชุมชนนั้นต้องคำนึงของ บริบทของชุมชนว่าเหมาะกับการพัฒนาการท่องเที่ยวไปยัง ทิศทางใดมีจุดแข็งจุดอ่อนอย่างไร การศึกษาข้อมูลบริบท ของชุมชนคลองปราบสามารถสรุปแนวทางการจัดการ การท่องเที่ยวให้กับพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดย อาศัยความร่วมมือจากทุกคนที่อาศัยในชุมชน โดยการให้ ทุกคน ในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวโดยก่อนที่จะมีการกำหนดพื้นที่ใดเป็นจุดท่องเที่ยว ของชุมชนนั้น หัวหน้าชุมชนคลองปราบ จะมีการจัดประชุมย่อย เพื่อหาข้อสรุปด้านการกำหนด จุดท่องเที่ยวจากการจัดการ ประชุมกลุ่มย่อยก็สามารถสรุปพื้นที่ของชุมชน 5 จุด โดยมีการจัดการเชื่อมโยงเส้นทางระหว่างพื้นที่ 5 จุด เป็นเส้นทาง ท่องเที่ยวของชุมชน และกำหนดกิจกรรมในแต่ละจุด ท่องเที่ยวเพื่อให้เหมาะกับพื้นที่ และมีการกำหนดกิจกรรมเพื่อ ให้เหมาะสมกับพื้นที่ กิจกรรมที่กำหนดให้นักท่องเที่ยวได้ร่วม กิจกรรมในจุดที่ 1 ถึงจุดที่ 5 จะให้นักท่องเที่ยวเดินเข้าชม พื้นที่ที่มีการจัดการพื้นที่ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ จุดที่ 2 สวนผลไม้ปลอด สารพิษ เป็นพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมสวนผลไม้ที่ ไม่ใช่สารพิษ เช่น การใช้ปุ๋ยจากมูลหมูหลุม และวิธีการเพาะ เห็ดฟาง และจุดที่ 4 เป็นศูนย์เรียนรู้วิถีชุมชน และจุดที่ 5 เป็นพื้นที่ที่ศูนย์เรียนรู้สมุนไพรดอยสลิด ซึ่งพื้นที่ในจุดที่ 5 นักท่องเที่ยวสามารถร่วมกิจกรรมเดินศึกษาเรียนรู้สมุนไพร ในพื้นที่โดยเจ้าของพื้นที่มีสร้างเส้นทาง เพื่ออำนวยความสะดวก ให้นักท่องเที่ยวเดินทาง และพักผ่อนหย่อนใจ สิ่งที่ได้จาก การเดินทางท่องเที่ยว ในพื้นที่ศูนย์เรียนรู้สมุนไพรดอยสลิด นั้น นักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้ และได้เข้าร่วมกิจกรรม อบรมสมุนไพร และสามารถพักค้างคืนในบริเวณที่จัดเตรียมไว้

แนวทางการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ส่วนที่ 5 คือ แนวทางการจัดการด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์ พื้นที่ของชุมชนให้เป็นที่เส้นทางท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ของนักท่องเที่ยวทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ จากโครงการวิจัยชิ้นนี้นักวิจัยได้ร่วมมือกับชุมชนได้จัดทำรายการการนำเที่ยว และสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวให้แกชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวมากขึ้น และการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการท่องเที่ยว คือ การนำเอาองค์ความรู้ที่ได้ด้านการท่องเที่ยว หรือ ประโยชน์ด้านการปฏิบัติในการนำเอาองค์ความรู้ที่ได้มาใช้งานและได้รับประโยชน์จากการใช้งานของเทคโนโลยีดังกล่าว ซึ่งคำว่าเทคโนโลยีนั้นไม่ได้หมายถึงเพียงวัตถุ เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์เท่านั้น แต่หมายถึงคุณค่าของการนำไปใช้ทางปฏิบัติที่แฝงอยู่ในรูปของซอฟต์แวร์ แนวคิด แนวปฏิบัติ ข้อปฏิบัติ ชุดคำแนะนำ เป็นต้น การทำวิจัยในครั้งนี้เทคโนโลยีด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น และสามารถถ่ายทอดให้กับพื้นที่ ที่จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว คือ คู่มือแนวทางการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว และแนวปฏิบัติการจัดการกิจกรรมในจุดของแหล่งท่องเที่ยว และการวางแผนและการจัดการนำเที่ยว คือ เส้นทางท่องเที่ยวของชุมชน จากการทำวิจัยและการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการท่องเที่ยวให้กับชุมชน จึงสามารถทำให้ชุมชนได้รับประโยชน์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

การที่เราจะศึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนใดนั้น ข้อมูลบริบทของชุมชนมีความสำคัญยิ่ง เพราะการศึกษาพื้นเพความเป็นอยู่เดิมของคนในชุมชนจะสามารถอธิบายปัจจุบันและสามารถตอบคำถามได้ในอนาคตและสิ่งที่สำคัญยิ่ง คือ สามารถทราบความเป็นไปได้ของการพัฒนาศักยภาพของชุมชนนั้นว่าหลังจากได้เข้าไปในพื้นที่ เพื่อนำองค์ความรู้หรือการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการท่องเที่ยวไปยังพื้นที่แล้วนั้นผลจะเป็นไปในทิศทางใด (จิรา บัวทอง, 2552 : 1-11) จากการศึกษาข้อมูลบริบทของชุมชนคลองปราบ ประกอบกับการลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลของชุมชนสามารถสรุปว่าชุมชนมีความพร้อมด้านทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งถ้าพื้นที่ชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างถูกทิศทาง พื้นที่และคนในชุมชนสามารถรับประโยชน์จากการพัฒนาได้

อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมาก และสามารถสรุปข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

1. ชุมชนควรจะได้รับการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนโครงสร้างทางประชากรและการตั้งถิ่นฐาน โครงสร้างการเมืองและการปกครองระบบเศรษฐกิจ ควรพัฒนาการผลิตสินค้าในชุมชน รวมถึงการส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมภายใน รวมทั้งความสัมพันธ์กับสังคมภายนอก และรายละเอียดทางวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อ รวมถึงการจัดการทรัพยากรภายในหมู่บ้าน ที่ครอบคลุมการจัดการทั้งทางวัฒนธรรม ความเชื่อ และการจัดการตามกฎหมายระเบียบที่รัฐกำหนด ในด้านการท่องเที่ยว ชุมชนคลองปราบ สามารถสร้างเส้นทางท่องเที่ยว โดยเชื่อมโยงกับพื้นที่ใกล้เคียง โดยอยู่ภายใต้ความร่วมมือของผู้นำชุมชน เจ้าของพื้นที่ ที่สองฝ่ายการท่องเที่ยวก็จะเกิดขึ้นและส่งผลดีกับประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ และสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้มากขึ้น ในการทำวิจัยโครงการนี้สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนดังต่อไปนี้ ประการแรก แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนคลองปราบหัวหน้าของชุมชนได้ให้ตัวแทนของพื้นที่เสนอแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ด้านการท่องเที่ยว จากการเสนอของตัวแทนกลุ่มต่างๆ นั้น มีข้อเสนอในด้านการพัฒนา ด้านการเกษตร เนื่องจากพื้นที่ตำบลคลองปราบพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตร และมีศักยภาพด้านการเป็นแบบอย่างด้านการประกอบอาชีพด้านการเกษตร เช่น ศูนย์เรียนรู้สมุนไพร ศูนย์เรียนรู้วิถีสาธิตกิจกรรม ศูนย์การใช้พื้นที่แนวทางการเศรษฐกิจพอเพียง สวนผลไม้ปลอดสารพิษ กลุ่มการเพาะเลี้ยงหมูลุ่ม กลุ่มการเพาะเห็ดฟาง ซึ่งการทำสวนเกษตรต่างๆ ที่กล่าวมานั้นนับว่าชุมชนได้มีการพัฒนาให้เริ่มต้นแบบเพื่อให้พื้นที่อื่น ๆ เข้ามาศึกษาดูงานเพื่อเป็นต้นแบบในการนำไปพัฒนา ซึ่งที่ผ่านมาก็มีตัวแทนจากชุมชนอื่นมาดูงาน เช่น ตัวแทนชุมชนจากจังหวัดพัทลุง จังหวัดนครศรีธรรมราช และจากหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งได้นำแนวทางการดำเนินการไปปรับใช้กับพื้นที่ของตนเองและได้รับประโยชน์เป็นอย่างดี

2. นักท่องเที่ยวควรที่จะศึกษาผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548 : 94-95) เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน หรือสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น เมื่อมีสถานที่ท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชนใดชุมชนหนึ่งแล้ว ผลที่ตามมา คือ

ผลกระทบต่อราคาค่าครองชีพ ผลกระทบต่อผลประโยชน์
อันควรได้ของท้องถิ่น หรือแม้กระทั่งจะมีผลกระทบต่อสังคม
และวัฒนธรรม เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปท่องเที่ยว
แล้วนั้น คนในชุมชนจะซึมซับเอาวัฒนธรรมจากนักท่องเที่ยว
ด้วยในขณะเดียวกัน ดังนั้น นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปใน
พื้นที่จะมีผลต่อคนในชุมชน และประการสำคัญในส่วนของ
ชุมชนได้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวที่น่า
สนใจ (สมบัติ กาญจนกิจ, 2544) จึงเป็นโอกาสอันดี ที่
นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ให้มากที่สุดเพื่อสามารถนำไปใช้ใน
ชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

3. ผู้บริหารท้องถิ่นควรคำนึงถึงศักยภาพของชุมชน
ในด้านความสามารถที่จะจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจาก
ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่ ประการที่หนึ่ง คือ การพัฒนา
พื้นที่ให้เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ของศูนย์เรียนรู้ต้นแบบ
ในด้านการเกษตร ประการที่สอง ด้านความพร้อมของชุมชน
มีข้อเสนอแนะจากตัวแทนชาวบ้านด้านการเตรียมพร้อม
การต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ ซึ่งที่ผ่านมา
นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวหรือมาดูงานในพื้นที่นั้น
ได้รับการดูแลจากเจ้าหน้าที่ของพื้นที่ และตัวแทนของหมู่บ้าน
ในการต้อนรับผู้ที่เข้ามาดูงานของแต่ละศูนย์นั้น ก็จะมี
เจ้าหน้าที่ของศูนย์รับผิดชอบดูแล และอธิบายข้อมูลต่างๆ ให้
กับผู้เข้ามาดูงาน และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว แต่
ข้อมูลอธิบายให้กับนักท่องเที่ยวและผู้เข้ามาศึกษาดูงาน
นั้นยังไม่ได้จัดเป็นระบบข้อมูลที่เป็นระบบ ซึ่งความพร้อม
ทางด้านข้อมูลยังต้องมีการปรับปรุง โดยมีข้อเสนอให้มีการ
จัดการข้อมูล เช่น เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวยัง
ศูนย์เรียนรู้สมุนไพร ก็จะมีคู่มือด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่
เพื่อให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นนอกเหนือจาก
การอธิบายของเจ้าหน้าที่ของแต่ละศูนย์แล้วก็ยังมีเอกสาร
ให้ข้อมูลได้ ประการสุดท้าย ด้านการจัดความพร้อมทาง
ด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยว (ธีรเดช รุ่งมงคล,
2543 ดุษฎี ชุมสาย ญิบพัน พรหมโยธี, 2527) จากข้อเสนอแนะ
ของตัวแทนชุมชนและชาวบ้านนั้น ส่งเสริมให้หัวหน้า
ชุมชนเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเตรียมความพร้อม
ในการให้บริการกับนักท่องเที่ยว เช่น ถนนทางเข้าหมู่บ้าน
และระบบน้ำที่ใช้ในหมู่บ้าน เป็นต้น ตัวแทนหมู่บ้านได้
มาอธิบายเรื่องงบประมาณที่จะนำมาพัฒนาหมู่บ้านนั้น คือ ต้อง
รองบประมาณอีกสักระยะเพื่อนำมาพัฒนาในเรื่องดังกล่าว

ส่วนด้านการคมนาคมขนส่งไปยังพื้นที่ท่องเที่ยว นั้น แหล่ง
ศูนย์เรียนรู้ต่างๆ ก็จะมีบริเวณที่จอดรถให้กับนักท่องเที่ยว
ที่เข้าไปเยี่ยมชม แต่ยังคงขาดการบริการรถที่จะพานักท่องเที่ยว
เดินทางระหว่างศูนย์เรียนรู้แต่ละแหล่ง ซึ่งถ้ามีการ
จัดให้บริการให้นักท่องเที่ยวก็สามารถดึงดูดความสนใจ
ให้กับนักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่งด้วย จากการเสนอแนวทาง
ดังกล่าว นายอาทิตย์ มติธรรม ก็ได้ให้ข้อเสนอแนะในด้านนี้
คือ ทางหมู่บ้านได้มีรถโลที่ปรับแต่ง มาเพื่อบรรทุกนักท่องเที่ยว
เดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ อยู่แล้ว จึงเสนอให้นำรถ
ดังกล่าวมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกกับนักท่องเที่ยว และ
ประการสุดท้ายในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวต้อง
อาศัยการวางแผนการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2548) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กุลวรา สุวรรณพิมล. (2542). **หลักการมัคคุเทศก์** (พิมพ์ครั้งที่ 4). ภูเก็ต : ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ. สถาบันราชภัฏภูเก็ต.
- คณะกรรมการอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2550). **เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทิศทางท่องเที่ยวไทยบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง**. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.
- จิรา บัวทอง . (2550). **Future Treveler Tribes**. (จุลสารการท่องเที่ยว). การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย : กรุงเทพฯ.
- ฉลองศรี พิมลสมพงษ์. (2544). **การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว** (พิมพ์ครั้งที่ 3) . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2552). **การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม**. เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ หน่วยที่ 6, นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิคม จารุมณี. (2544). **การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- ด้อย ชุมสาย และณิพันธ์ พรหมโยธี. (2527). **ปฐมบทแห่งการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีรเดช รั้วมงคล. (2543). **อุตสาหกรรมบริการเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- นิตา ชัชกุล. (2550). **อุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2543). **การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (2548). **การวางแผนการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพฯ.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2544). **นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.